

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและขอเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 เกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ฉบับพุทธศักราช 2522 ในด้านจุดมุ่งหมายและเนื้อหาหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กระบวนการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 เกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ฉบับพุทธศักราช 2522

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ครูสังคมศึกษากับนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ครูสังคมศึกษา ซึ่งสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในระดับที่ 4 ในโรงเรียนผู้ใหญ่ที่เป็นตัวอย่างประชากร 20 แห่ง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โรงเรียนละ 3 คน รวม 60 คน

2. นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 ในโรงเรียนผู้ใหญ่ที่เป็นตัวอย่างประชากร 20 แห่ง ดังกล่าวแล้ว โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โรงเรียนละ 10 คน รวม 200 คน

การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด ชุดหนึ่งสำหรับครูสังคมศึกษา และอีกชุดหนึ่งสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 แบบสอบถามแต่ละชุดแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจคำตอบ

(Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เป็นคำถามเกี่ยวกับ

- จุดมุ่งหมายและเนื้อหาหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
- กระบวนการเรียนการสอน
- วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน
- การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open End) เพื่อถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเพิ่มเติม ซึ่งเนื้อหาของแบบสอบถามในตอนที่ 2 เหมือนกันทั้งสองชุด

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ครูผู้สอน จำนวน 6 ท่าน ตรวจสอบเพื่อหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูสังคมศึกษาจำนวน 3 คน และนักศึกษาระดับที่ 4 จำนวน 10 คน ที่โรงเรียนผู้ใหญ่วัดโสมนัสและครูสังคมศึกษาจำนวน 2 คน ที่โรงเรียนผู้ใหญ่วัดไตรมิตร ซึ่งมีใช้ตัวอย่างประชากรจริงแล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปใช้กับตัวอย่างประชากรจริงที่ได้เลือกไว้ แบบสอบถามที่ส่งไปสอบถามครูสังคมศึกษาจำนวน 60 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 51 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.00 ส่วนแบบสอบถามนักศึกษาระดับที่ 4 จำนวน 200 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 180 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.00 รวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งสิ้น 231 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.85 ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางและอธิบายประกอบ

สรุปผลการวิจัย

เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูสังคมศึกษาเป็นหญิงมากกว่าชาย ส่วนมากมีอายุ 30 ปีขึ้นไปวุฒิทางการศึกษา คือปริญญาตรี ส่วนใหญ่สอนในโรงเรียนภาคกลางวันและสอนวิชาสังคมศึกษา เคยผ่านการอบรมครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทำการสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตประมาณ 5-6 คาบใน 1 สัปดาห์

นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 เป็นชายมากกว่าหญิง ส่วนมากมีอายุระหว่าง 15-20 ปี ส่วนใหญ่เป็นโสด ประกอบอาชีพรับจ้าง สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนภาคปกติของรัฐบาล เหตุผลที่เข้าเรียนในโรงเรียนผู้ใหญ่เพราะต้องทำงานในตอนกลางวันและขาดทุนทรัพย์

ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่เกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

1. ด้านจุดมุ่งหมายหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ครูสังคมศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอยู่ในระดับมากในหัวข้อ จุดมุ่งหมายหมวดวิชากำหนดขอบเขตไว้ชัดเจนและเหมาะสม มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและสภาพของสังคมปัจจุบัน คำนึงถึงการนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจะบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่มุ่งใหญ่เรียนเห็นคุณค่าและซาบซึ้ง ซึ่งความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และมีความยึดมั่นศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นพลเมืองที่มีศีลธรรมมีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของไทยตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อนตนเอง ครอบครัวและสังคมมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางกายและจิตใจ ตลอดจนรู้จักรักษาและส่งเสริมการสาธารณสุขของชุมชน เข้าใจปัญหาการปกครอง

เศรษฐกิจ ปัญหาประชากรและสังคมของประเทศไทย รัฐบาลพิจารณาศึกษาวิจัยอย่างมีเหตุผล ส่วนความคิดเห็นในหัวข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอยู่ในระดับมากในหัวข้อ จุดมุ่งหมายหมวดวิชากำหนดขอบเขตไว้ชัดเจนและเหมาะสม มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและสภาพของสังคมปัจจุบัน ผู้เรียนจะบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่มุ่งใหญ่เรียนเห็นคุณค่าและสร้างไว้ซึ่งความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และมีความยึดมั่นศรัทธาในระบอบการปกครองประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นพลเมืองที่มีศีลธรรมมีระเบียบวินัย รัฐบาลสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของไทยตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อนตนเอง ครอบครัว และสังคม มีความรู้ความสามารถและทักษะเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ การศึกษาเพิ่มเติมหรือการดำเนินชีวิตและมีพื้นฐานความรู้พอที่จะแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางกายและจิตใจตลอดจนใหญ่จักรักษาและส่งเสริมการสาธารณสุขของชุมชน ส่วนความคิดเห็นในหัวข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านเนื้อหาหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ครูสังคมศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้านเนื้อหาหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอยู่ในระดับมากในหัวข้อ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเพิ่มประชากร การวางแผนครอบครัว สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ สิทธิของประชาชนชาวไทย หน้าที่ของประชาชนชาวไทย การเคารพกฎหมาย ความมีระเบียบวินัย คุณธรรมและจรรยา การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หลักธรรมที่ควรปฏิบัติ การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่เหมาะสม ประวัติศาสตร์สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ การกำหนดเนื้อหาในหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหมวดวิชา มีลักษณะยึดหยุ่นซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับสภาพของสังคมปัจจุบันและส่งเสริมพัฒนาการและความงอกงามทางสติปัญญา ส่วนความคิดเห็นในหัวข้ออื่น ๆ อยู่

ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้านเนื้อหาหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอยู่ในระดับมากในหัวข้อ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเพิ่มประชากร สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความมั่นคงของความปลอดภัยของประเทศ การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ส่วนความคิดเห็นในหัวข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านกระบวนการเรียนการสอน

ครูสังคมศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตด้านกระบวนการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากในหัวข้อ การให้ยูเรียนค้นคว้าและอภิปรายหน้าห้องเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม กิจกรรมการเรียนการสอนโดยส่วนรวมสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ฝึกหัดให้ยูเรียนสามารถพัฒนาคุณสมบัติในด้านการรู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ความรู้ความสามารถในด้านวิชาการ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น ความสามารถวิเคราะห์วิจารณ์และการใช้เหตุผล การแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน ความสามารถในการตัดสินใจโดยใช้เหตุผล การมองโลกตามความเป็นจริง การมีมนุษยสัมพันธ์ ความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ แต่มีความคิดเห็นในหัวข้อ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย การศึกษานอกสถานที่ อยู่ในระดับน้อยและมีความคิดเห็นในหัวข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้านกระบวนการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากในหัวข้อ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ฝึกหัดให้ยูเรียนสามารถพัฒนาคุณสมบัติในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ความรู้ความสามารถในด้านวิชาการ แต่มีความคิดเห็นในหัวข้อ การใช้สถานการณ์จำลอง การไขพบาพสมมติ การจัดนิทรรศการประกอบการเรียนการสอน การศึกษานอกสถานที่ที่อยู่ในระดับน้อย และมีความคิดเห็นในหัวข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

4. ด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

ครูสังคมศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนอยู่ในระดับมากในหัวข้อ เนื้อหาหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มีความจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน อุปกรณ์การเรียนการสอนที่นำมาใช้ ได้แก่ แผนที่ ลูกโลก รูปภาพ หนังสือและเอกสารประกอบการค้นคว้า แบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพิ่มเติมเป็นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน แต่มีความคิดเห็นในหัวข้อ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่นำมาใช้ ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง วิทยากรอยู่ในระดับน้อย และมีความคิดเห็นในหัวข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อยในหัวข้อ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่นำมาใช้ ได้แก่ หุ่นจำลอง ตัวอย่างของจริง เครื่องบันทึกเสียง วิทยากร สไลด์ फिल्मสตริป फिल्मภาพยนตร์ สื่อมวลชน ใ้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แผนเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพิ่มเติมเป็นของบริษัทเอกชน และมีความคิดเห็นในหัวข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

5. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ครูสังคมศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากในหัวข้อ การวัดและประเมินผลหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สามารถวัดได้จากการค้นคว้าทำรายงานและอภิปรายหน้าชั้น การสังเกตจากการทำงานและการเข้าร่วมกิจกรรม การมีเหตุผลในการอภิปราย ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย การสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนเป็นรายบุคคล การทดสอบความรู้เมื่อจบเนื้อหาแต่ละบทเรียน การทดสอบย่อย การทดสอบกลางภาค การสอบปลายภาค การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสามารถวัดได้ตรงตามจุดมุ่งหมายหมวดวิชา การทดสอบในหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้วัดความสามารถในการพัฒนาคุณสมบัติของ

ผู้เรียนในด้านความรู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ความรู้และความสามารถในด้านวิชาการ ความเป็นผู้มีใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น การมีมนุษยสัมพันธ์ แบบทดสอบที่ใช้เป็นแบบปรนัย แบบปรนัยและอัตนัยปนกัน ข้อสอบที่ใช้วัดและประเมินผลสามารถ ครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่เรียน ระดับความยากง่ายของข้อสอบโดยส่วนรวมเหมาะสม และมีความ คิดเห็นในหัวข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากในหัวข้อ การ ทดสอบในหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้วัดความสามารถในการพัฒนาคุณสมบัติของผู้เรียน ในด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม แบบทดสอบที่ใช้เป็นแบบปรนัยและ อัตนัยปนกัน และมีความคิดเห็นในหัวข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 เกี่ยวกับการ เรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ในการ เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 เกี่ยว กับ การเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ปรากฏว่า ความคิดเห็นของครูสังคม ศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 เกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ ชีวิตในค่านิยมมุ่งหมายหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่ครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้านเนื้อหากระบวนการเรียนการสอน วัตถุประสงค์การ เรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอแบ่งการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 3 ประเด็นด้วยกัน คือ

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามคือ ครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4

2. ความคิดเห็นของครูผู้สอนและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 เกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในค่านิยมมุ่งหมายและเนื้อหาหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กระบวนการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 เกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในค่านิยมมุ่งหมายและเนื้อหาวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กระบวนการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

สถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

- จากการวิจัยพบว่าครูผู้สอนที่สอนในโรงเรียนผู้ใหญ่ส่วนมากสอนในโรงเรียนภาคกลางวัน คือ มีจำนวน 49 คน จากจำนวนครูผู้สอน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 96.08 ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาคือปริญญาตรี ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ วิรากร ผดุงชีวิต (2518: 100, 106) ที่พบว่าครูผู้สอนที่สอนในโรงเรียนผู้ใหญ่ทำงานตอนกลางวันในโรงเรียนภาคปกติและส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาชั้นปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งวีระชัย มีชอบธรรม (2520: 110) ให้ความเห็นว่า ตามปกติครูที่สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จเป็นครูสอนในโรงเรียนที่เปิดสอนภาคกลางวัน เมื่อสอนกลางวันมาตลอดทั้งวันแล้วต้องมาสอนในตอนเย็นหรือกลางคืนอีก ย่อมทำให้ความกระตือรือร้นที่จะสอนลดลง ประกอบกับผู้สอนเคยศึกษามาเกี่ยวกับเด็กและเคยชินอยู่กับการสอนเด็ก ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่ จึงมักจะใช้วิธีการสอนเหมือนกับการสอนเด็ก เมื่อก่อนเปิดสอนจะได้มีการอบรมครูแล้วก็ตาม อันอาจจะเป็นเหตุใหญ่เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใคร่ขอเสนอแนะว่าถ้าเป็นไปได้กระทรวงศึกษาธิการ ควรจะจัดให้ครูในโรงเรียนผู้ใหญ่และครูในโรงเรียนภาคปกติเป็นครูคนละชุดกัน เพื่อที่จะทำให้การเรียนการสอนในโรงเรียนผู้ใหญ่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และจะช่วยลดปัญหาครูว่างงานลงได้อีกด้วย
- จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 มีอายุระหว่าง 15-20 ปี ส่วนใหญ่เป็นโสดและประกอบอาชีพรับจ้าง ส่วนเหตุผลที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่คือ ต้องทำงานในตอนกลางวันและขาดทุนทรัพย์ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ นวลเสน่ห์ วงศ์เชิดธรรม (2522:

165-167) พิภูล เลิศมงคลตระกูล (2523: 61) อัจฉรา กัลยาณชาติ (2523: 53-54) ที่พบว่านักศึกษาผู้ใหญ่มีอายุเฉลี่ย 15-20 ปี ส่วนใหญ่โตสมีอาชีพรับจ้างและเข้ามาเรียนในโรงเรียนผู้ใหญ่ เพราะต้องทำงานในตอนกลางวันและขาดทุนทรัพย์ ซึ่ง วีระชัย มีชอบธรรม (2520: 109) ให้ความเห็นว่า อัตราการออกกลางคันของนักศึกษาที่เรียนการศึกษานอกโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จค่อนข้างสูงมีประมาณร้อยละ 10 ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากการติดขัดในเรื่องอาชีพ และเศรษฐกิจในครอบครัวคือ เมื่อนักศึกษาต้องหารายได้ควบคู่ไปกับการเรียนทำให้การเรียนหนังสือมีความหมายน้อยลงไปสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่

ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 เกี่ยวกับการเรียนการสอน
หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

1. ค่านิยมมุ่งหมายหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 มีความคิดเห็นตรงกันในระดับมากกว่า จุดมุ่งหมายหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตกำหนดขอบเขตไว้ชัดเจน และเหมาะสม มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและสภาพของสังคมปัจจุบัน ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ฉบับพุทธศักราช 2522 นี้ขึ้นโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพและปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบัน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาเล่าเรียนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองและสังคมใกล้ตัว เพื่อให้สามารถนำวิชาความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างจริงจัง (กระทรวงศึกษาธิการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน: 2522: คำนำ) นอกจากนี้ครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 ยังมีความเห็นตรงกันในระดับมากกว่าผู้เรียนจะบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่มุ่งให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และมีความยึดมั่นศรัทธาในระบอบการปกครองประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นพลเมืองที่มีศีลธรรมมีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของไทยตลอดจนมีความรับผิดชอบตนเอง ครอบครัว และสังคม ซึ่งเองเกิด (Shirley H. Engle: 1964: 29-30) ให้ความเห็นไว้สอดคล้องกันว่า

เป้าหมายของวิชาสังคมศึกษาไม่ได้อยู่ที่ข้อเท็จจริง แต่อยู่ที่ลักษณะของพลเมืองดี พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีข้อเท็จจริงอยู่ในเกณฑ์ของตนเอง กล่าวคือ ความมุ่งหมายของวิชานี้ต้องการสร้างคนให้เป็นพลเมืองดี

2. ค่านิยมหาหมววิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ครูสังคมศึกษาและนักศึกษายุ่งใหญ่ระดับที่ 4 มีความคิดเห็นตรงกันว่าเนื้อหาหมววิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในเรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเพิ่มประชากร สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ มีความสำคัญมาก ส่วนเนื้อหาเรื่องการวางแผนครอบครัว ซึ่งครูสังคมศึกษาที่มีความเห็นว่าคุณค่ามาก แต่นักศึกษายุ่งใหญ่ระดับที่ 4 เห็นว่าคุณค่าปานกลางนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เป็ค และคณะ (Hyun Ki Paik and Others: 1967: ไม่ปรากฏเลขหน้า, อ้างจาก สมคิด อิศระวัฒน์: 2517: 40) ที่พบว่าครูสังคมศึกษาและนักเรียนส่วนใหญ่มีความตระหนักในความสำคัญของปัญหาประชากรอีกทั้งสนับสนุนแผนงานการควบคุมจำนวนประชากรโดยการวางแผนครอบครัว และผลการวิจัยของ ดาเยล (Shail Bala Dayal: 1973: 86-90) ที่พบว่าครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าคุณค่า เรื่องที่ควรสอน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของการเพิ่มประชากรกับปัญหาสังคม เศรษฐกิจและสุขภาพ นอกจากนั้น สมคิด อิศระวัฒน์ (2516: บทคัดย่อ ฉ) ยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่า เนื่องจากปัญหาประชากรและปัญหาสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับประชากร เป็นเรื่องสำคัญและรีบด่วนอย่างยิ่ง ครูสังคมศึกษาควรสนใจและศึกษาเรื่องนี้โดยเร็วและควรนำเรื่องประชากรศึกษาเข้าผสมผสานในบทเรียนทุกครั้งที่มีโอกาส

จากการวิจัยพบว่า นักศึกษายุ่งใหญ่ระดับที่ 4 มีความคิดเห็นว่าคุณค่าเนื้อหาหมววิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่มีความสำคัญมาก ได้แก่ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จำรัส น้อยแสงศรี (2518: 163) ที่พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าคุณค่าเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองมีความสำคัญ และมีประโยชน์ที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประเทศไทยกำลังประสบกับปัญหาภัยคุกคามจากพวกผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งปรากฏทั่วทุกภาคของประเทศจึงทำให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันชาติ สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ การปกครอง

ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นอกจากนี้ นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 มีความคิดเห็นว่า การกำหนดเนื้อหาในหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและสภาพของสังคมปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ ปราณี นิลเหม (2524: 68) ที่พบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มีความคิดเห็นว่า การกำหนดเนื้อหาในวิชาสังคมศึกษามีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตรสังคมศึกษาและสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบันในระดับปานกลาง

3. ด้านกระบวนการเรียนการสอน

ครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 มีความคิดเห็นตรงกันว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดน้อย ได้แก่ การเชิญวิทยากร และการศึกษานอกสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรวิภา คลายนาทร (2523: 139) และ ปาริชาติ วรณประภา (2517: 77) ที่พบว่า ทั้งครูสังคมศึกษาและนักเรียนมีความเห็นว่าการเชิญวิทยากรและการทัศนศึกษานอกสถานที่จัดได้น้อยและเป็นที่น่าสังเกตว่าในการวิจัยของ วัชรวิภา คลายนาทร และ ปาริชาติ วรณประภา เป็นการวิจัยที่ทำในโรงเรียนภาคปกติ แต่การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในโรงเรียนผู้ใหญ่ ซึ่งผลการวิจัยที่พบปรากฏว่าตรงกัน คือ กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดน้อย ได้แก่ การเชิญวิทยากรและการศึกษานอกสถานที่ ในเรื่องการศึกษานอกสถานที่นี้ บราวน์, เลวิส และ ฮาเคิลโรด (James W. Brown, Richard B. Lewis and Fred F. Hacleroad: 1959: 51) ให้ความเห็นว่าการพานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่และการใช้แหล่งชุมชนเป็นแหล่งความรู้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษามาก เพราะชุมชนเป็นแหล่งวัสดุที่แท้จริง ซึ่งสามารถจะศึกษาเป็นรูปธรรมได้เป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความรับผิดชอบและเพิ่มมนุษยสัมพันธ์ระหว่างกันและทำให้นักเรียนสนใจในการเรียนที่ขึ้น ผู้วิจัยคิดว่าเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่ครูสังคมศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่ควรจะหาโอกาสในการเชิญวิทยากรมาบรรยาย และการจัดพานักศึกษาผู้ใหญ่ออกศึกษานอกสถานที่ให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้

จากการวิจัยยังพบว่า ครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 มีความเห็นตรงกันในระดับมากกว่ากิจกรรมการเรียนการสอนได้ฝึกหัดใหญ่เรียนสามารถพัฒนาคุณสมบัติในด้านความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรวิภา คลายนาทร

(2513: 143) ที่พบว่า นักเรียนส่วนมากได้รับประโยชน์ในการเรียนการสอนสังคมศึกษาคือ มีความเข้าใจในเพื่อนมนุษย์และสังคม

นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนที่ครูจัดน้อย ได้แก่ การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้บทบาทสมมติ การจัดนิทรรศการประกอบการเรียนการสอน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ พูนสิน จันทรวงศ์ (2523: 56) ที่พบว่า วิธีการสอนที่ครูนำมาใช้น้อย ได้แก่ การสอนโดยการสร้างสถานการณ์จำลอง การจัดนิทรรศการประกอบการเรียนการสอน ส่วนการสอนโดยให้นักเรียนแสดงบทบาทนำมาใช้น้อยที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทศนีย์ เรืองธรรม (2518: 71) ที่พบว่า วิธีสอนที่อาจารย์ไม่เคยใช้เลย ได้แก่ การเชิญวิทยากร มาบรรยาย การให้นักศึกษาแสดงบทบาทสมมติและการสอนโดยสร้างสถานการณ์จำลอง วีระชัย มีชอบธรรม (2521: 245) ได้สรุปถึงประโยชน์ของการสอนด้วยวิธีแสดงบทบาทสมมติว่า ทำให้ผู้ดูได้เห็นปัญหาแก่นแท้และดูทางในการแก้ปัญหาและวิเคราะห์สภาพที่คล้ายกับความเป็นจริงตามบทบาทนั้น สามารถสร้างความสนใจได้ดี ทำให้ผู้แสดงมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ทำให้เกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์และทัศนคติที่ดีต่อความคิดเห็นของผู้อื่น และทำให้ผู้แสดงและผู้ดูเฝ้ามองเห็นตนเองและมีความเข้าใจตนเองด้วย ผู้วิจัยจึงใคร่เสนอแนะให้ครูสังคมศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่หาวิธีการแสดงบทบาทสมมติมาใช้ในการสอนให้มากขึ้น

นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลางว่าการจัดการเรียนการสอน โดยส่วนรวมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ฝึกหัดให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณสมบัติในด้านความสามารถในการแสดงความคิดเห็น ความสามารถในการตัดสินใจโดยอิสระ ความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปราณี นิลเหม (2524: 72-73) ที่พบว่า นักศึกษามีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา การจัดกิจกรรมได้ฝึกหัดให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณสมบัติในการแสดงความคิดเห็น ความสามารถวิเคราะห์วิจารณ์และการใช้เหตุผล ความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คินคิน (Samuel Duncan: 1960: 1306) ให้ข้อเสนอแนะว่าการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนต้องให้เหมาะสมและตรงกับเนื้อหาวิชาที่เรียนและ

จะต้องเป็นประโยชน์รวมทั้งเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายได้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าครูสังคมศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ ควรอย่างยิ่งที่จะได้นำจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชามาเป็นส่วนในการพิจารณาเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยทุกครั้ง

4. คำนวณวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

ครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 มีความคิดเห็นตรงกันว่า อุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนน้อย ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง และวิทยากร ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ วัชรวิภา คลายนาทร (2513: 139) ที่พบว่า เครื่องบันทึกเสียงและวิทยากรนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญมี พันธุ์ไทย (2520: บทคัดย่อ ค) ที่พบว่า เครื่องบันทึกเสียงเป็นอุปกรณ์การสอนที่ต้องการสูงในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนในภาคปกติและโรงเรียนผู้ใหญ่ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์การสอนประเภทนี้เนื่องจากมีราคาสูง (บุญมี พันธุ์ไทย: 2520: 15) และประกบกับครูสังคมศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่ต้องทำการสอนทั้งในโรงเรียนภาคปกติและในโรงเรียนผู้ใหญ่ ดังนั้นจะเห็นได้จากข้อมูลที่พบจากการวิจัยครั้งนี้ จึงทำให้ครูสังคมศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่ไม่มีเวลาพอที่จะไปติดต่อเพื่อเชิญวิทยากรมาบรรยายได้

ครูสังคมศึกษามีความคิดเห็นว่าอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ส่วนมาก ได้แก่ แผนที่ รูปภาพ หนังสือและเอกสารประกอบการค้นคว้า ส่วนฟิล์มสตริปและสไลด์นำมาใช้ปานกลาง ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ ปรางค์สุวรรณ อคติโต (2524: 82) ที่พบว่า ในการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ครูสังคมศึกษาใช้แผนที่ รูปภาพ หนังสือและเอกสารประกอบการค้นคว้าอยู่ในระดับมาก ส่วนการใช้ฟิล์มสตริป และสไลด์ ใช้อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอุปกรณ์ประเภทแผนที่ รูปภาพ หนังสือและเอกสารประกอบการค้นคว้ามีราคาถูกและจัดหาได้ง่ายกว่าอุปกรณ์ที่เป็นฟิล์มสตริปและสไลด์

นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 มีความเห็นว่าอุปกรณ์ประเภทสื่อมวลชน ซึ่งได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นั้นครูสังคมศึกษานำมาใช้บ่อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญมี พันธุ์ไทย (2520: 40) ที่พบว่า อุปกรณ์การสอนประเภท วิทยุ นำมาใช้บ่อย ส่วนอุปกรณ์ประเภท

โทรทัศน์ ไม่มีโรงเรียนระดับมัธยมโรงเรียนไหนมาใช้เลย ทั้งนี้เพราะไม่มีอุปกรณ์ประเภทนี้ ส่วนอุปกรณ์การสอนที่เป็นหนังสือพิมพ์นั้น อีเมอร์ (Emery Emery: 1966: 1174) ให้ความเห็นไว้ว่า ในบรรดาสื่อมวลชนทั้งหลายนั้น หนังสือพิมพ์มีบทบาทและอิทธิพลต่อการศึกษามากที่สุด บทความและสารคดีในหนังสือพิมพ์มักจะมีเนื้อหาครอบคลุมหลายวิชา เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ซึ่งผู้อ่านสามารถเลือกอ่านเองตามความต้องการ หนังสือพิมพ์รายวันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตประจำวันของประชาชนในนครหลวง อาจจะสามารถกล่าวได้ว่าหนังสือพิมพ์รายวันเป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการให้การศึกษาอันกระชับกับประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ร้อยโท ไมตรี เจริญศิลป์ (2518: 88) ที่พบว่า เยาวชนเห็นว่าหนังสือพิมพ์รายวันช่วยให้ความรู้อันเป็นประโยชน์ช่วยการศึกษาในโรงเรียนมาก โดยเฉพาะในการศึกษาวิชาความรู้ทั่วไปและช่วยให้มีความรู้รอบตัวกว้างขวางเป็นความรู้ที่ทันสมัย นอกจากนี้ยังเห็นว่าการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันทำให้ได้รับความรู้ด้านการเมืองการปกครองมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงใคร่เสนอแนะให้ครูสังคมศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่ พยายามที่จะจัดหาอุปกรณ์การสอนประเภทนี้มาใช้ในการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้มากขึ้นโดยเฉพาะ อุปกรณ์การสอนที่เป็นหนังสือพิมพ์เพราะมีราคาถูก และสะดวกในการจัดหา แต่จะให้ประโยชน์มากในการเรียนการสอน ดังได้กล่าวมาแล้ว

5. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 มีความเห็นตรงกันว่า แบบทดสอบที่ใช่มากในการวัดและประเมินผลหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นแบบปรนัยและอัตนัยปนกัน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ พรรณเพ็ญ ทนกล้า (2522: 78) ที่พบว่า วิธีการวัดและประเมินผลในวิชาสังคมศึกษาใช้ชนิดของข้อสอบแบบปรนัยและอัตนัยปนกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสร้างข้อสอบแบบปรนัยและอัตนัยปนกันมีปัญหาในการปฏิบัติน้อย (สุนีย์ วิงวอน 2523: 66)

ครูสังคมศึกษามีความคิดเห็นว่าการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน สามารถวัดได้จากการให้นักเรียนค้นคว้าทำรายงานและอภิปรายหน้าชั้น การสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผู้เรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพัตรา ทองประเสริฐ (2524: 93) ที่พบว่า ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่วัดผลจากการให้ผู้เรียนค้นคว้าเขียนรายงาน และผล

การวิจัยของ พรรณเพ็ญ ทนกล้า (2522: 78) ที่พบว่า วิธีการวัดผลของครูสังคมศึกษาคือ การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนขณะสอน

นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 มีความคิดว่าการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนจากการเข้าห้องเรียนโดยสม่ำเสมอ การสังเกตจากการทำงานและการเข้าร่วมกิจกรรม การวัดและประเมินผลสามารถวัดได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย การทดสอบใช้วัดความสามารถในการพัฒนาคุณสมบัติของผู้เรียนในด้านความสามารถในการแสดงความคิดเห็น ความสามารถในการตัดสินใจ โดยใช้เหตุผล การมีมนุษยสัมพันธ์ ความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ ปราณี นิลเหม (2524: 77-78) ที่พบว่า นักศึกษาครูเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนสามารถวัดผลได้ตรงตามจุดมุ่งหมายรายวิชาที่สอน อาจารย์ผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียนการสอน จากการเข้าห้องเรียนโดยสม่ำเสมอ การสังเกตจากการทำงานและการเข้าร่วมกิจกรรม การทดสอบในวิชาสังคมศึกษาเป็นการวัดความสามารถในการพัฒนาคุณสมบัติผู้เรียนในด้านการแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์วิจารณ์และการใช้เหตุผลความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ อยู่ในระดับปานกลาง

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 เกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในค่าน จุดมุ่งหมายและเนื้อหาหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กระบวนการเรียนการสอน วัตถุประสงค์การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยพบว่า ครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในค่านจุดมุ่งหมายหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 นี้ทางกระทรวงศึกษาธิการได้มีการสำรวจพื้นฐานของประชาชน ศึกษาสภาพความเป็นอยู่ ความต้องการของประชาชนและภาษาที่ใช้ แล้วนำข้อมูลเหล่านี้มาพิจารณาจัดวางจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (พิบูล เลิศมงคลตระกูล: 2523: 3) จึงทำให้ครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 ซึ่งอยู่ในสภาพสังคมเดียวกัน มีความคิดเห็น

เกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในค่านิยมมุ่งหมายหมวดวิชา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 เกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในค่านิยมหาหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กระบวนการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจากครูสังคมศึกษาเป็นผู้มีหน้าที่ในการนำหลักสูตรมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แต่ นักศึกษาผู้ใหญ่เป็นผู้เรียนเท่านั้น นอกจากนี้ครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 ยังมีความแตกต่างกันในเรื่อง อายุ คุณวุฒิ ความรู้ ประสบการณ์และความชำนาญ จึงทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างกัน เกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในค่านิยมหาหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กระบวนการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่เกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ฉบับพุทธศักราช 2522 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียนผู้ใหญ่

1. ผู้บริหารโรงเรียนผู้ใหญ่ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้เข้าอบรมครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในด้านบริหาร วิชาการ พร้อมทั้งทราบถึงนโยบาย ปรัชญา จิตวิทยาการเรียนรู้อะไรและแนวคิดใหม่ ๆ ทาง การศึกษา นอกโรงเรียน ทั้งยังจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในระหว่างครูด้วยกัน และนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารโรงเรียนผู้ใหญ่ควรร่วมประชุมปรึกษาร่วมกับครูผู้สอนในเรื่อง หลักสูตร เนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอน การใช้และการจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลอยู่เสมอ พร้อมทั้งกระตุ้นให้ครูสังคมศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการ

เรียนการสอนในโรงเรียนผู้ใหญ่ว่า มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนภาคปกติ จึงควรที่จะต้องทำการสอนอย่างตั้งใจและเพิ่มความสามารถ

3. ผู้บริหารโรงเรียนผู้ใหญ่ควรจะได้มีการจัดปฐมนิเทศแก่นักศึกษาผู้ใหญ่ที่เข้าศึกษาใหม่ เพื่อชี้แจงให้ทราบถึงหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3-4 ฉบับพุทธศักราช 2522 และแนวทางในการปฏิบัติตนในการเรียนหมวดวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับครูสังคมนาที่สอนหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

1. ครูสังคมนาควรศึกษาหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3-4 หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้เข้าใจอย่างแจ่มชัด เพื่อจะได้จัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อผู้เรียนจะได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายนั้น
2. ครูสังคมนาควรที่จะได้นำวิธีการสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ในการสอนเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและเกิดการเรียนรู้ได้ดี อาทิ เช่น การสอนแบบอภิปราย บทบาทสมมติ การเชิญวิทยากร และการศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น
3. ครูสังคมนาควรสนใจความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ โดยเฉพาะการนำเอาเทคนิคการสอนที่ทันสมัย เทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางการศึกษา มาใช้ในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสนใจและสนุกสนานต่อการเรียนนั้น
4. ครูสังคมนาควรที่จะได้นำวัสดุอุปกรณ์การสอน อาทิ เช่น สไลด์ ฟิล์มสตริป ฟิล์มภาพยนตร์ สื่อมวลชน ฯลฯ มาใช้ประกอบการสอนเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
5. ครูสังคมนาควรสร้างบรรยากาศของการเรียนการสอนให้มีสภาพใกล้เคียงกับบรรยากาศในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียนประสบการณ์โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสังคม และข้อมูลทางด้านวิชาการ มาเป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่

1. นักศึกษาผู้ใหญ่ควรศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมให้กับตนเองอยู่เสมอ และนำความรู้ที่ได้จากการเรียนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. นักศึกษาผู้ใหญ่ควรให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีกับอาจารย์ผู้สอนในการเรียนการสอน อาทิ เช่น การศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่จะนำมาอภิปรายเป็นอย่างดี ช่วยผลิตอุปกรณ์การสอน เป็นต้น

3. นักศึกษาผู้ใหญ่ควรทำการวัดและประเมินผลตนเองว่า หลังจากเรียนจบหมวดวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแล้ว ตนสามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในข้อใดบ้าง

4. นักศึกษาผู้ใหญ่ควรฝึกหัดการตัดสินใจ โดยการนำข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสังคม และข้อมูลทางด้านวิชาการมาเป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจ

5. ในการมาศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่ นักศึกษาผู้ใหญ่ควรเห็นถึงความสำคัญของความรู้ที่จะได้รับไปมีใช้มุ่งหวังเพียงประกาศนียบัตร เพียงอย่างเดียวเท่านั้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักศึกษายุใหญ่ เกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษายุใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3-4 ฉบับพุทธศักราช 2522 ในส่วนภูมิภาค

2. ควรจะได้มีการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ ตามหลักสูตรการศึกษายุใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3-4 ฉบับพุทธศักราช 2522 เพื่อจะได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเรียนการสอนของทุก ๆ วิชาในระดับเดียวกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย